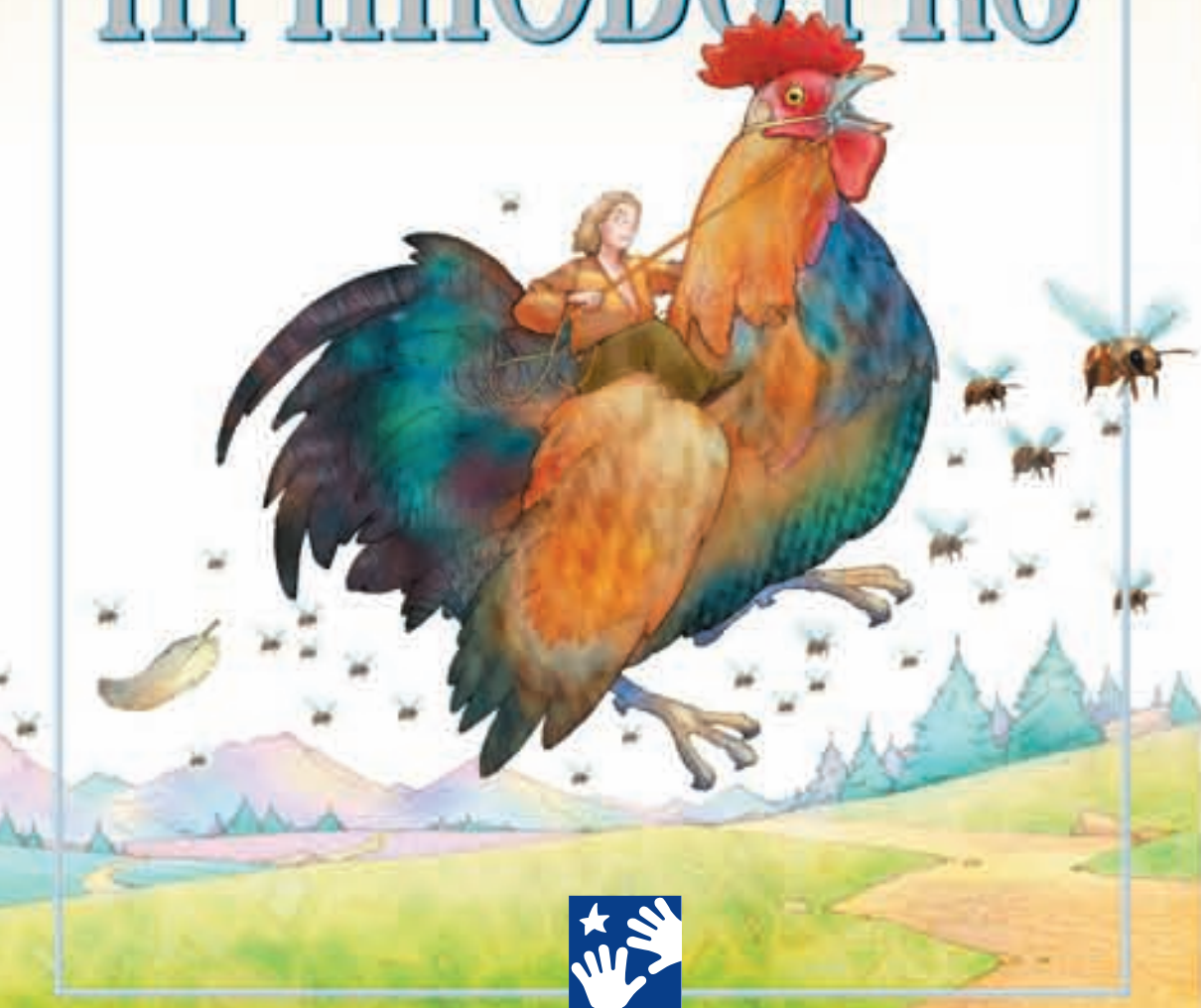

СРПСКА
ПУСТОЛОВИНЕ

СРПСКЕ НАРОДНЕ

ПРИПОВЕТКЕ

Креативни центар

**Библиотека
ПУСТОЛОВИНЕ**

Српске народне приповећке

прво издање

Приредили

Симеон Маринковић и Славица Марковић

Илустровао

Добросав Боб Живковић

Коректор, лектор и редактор објашњења мање познатих речи

Виолетта Бабић

Дизајн и прелом текста

Миријана Живковић

Дизајн корице

Душан Павлић

Издаје

Креативни центар, Београд, Љубе Стојановића 38а
тел. 011/767 687, факс 011/768 865, e-mail: info@kreativnicentar.co.yu

Главни и одговорни уредник

Др Симеон Маринковић

За издавача

Љиљана Маринковић, директор

Филмови

www.colorgrafx.co.yu

Штампа

Графипроф, Београд, Црношћравска б. б.

Тираж

2000

Copyright © Kreativni centar, 2001.

ISBN 86-7781-053-6

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

886.1 - 343.4:398

СРПСКЕ народне приповећке / [приредили Симеон
Маринковић и Славица Марковић ; илустровао
Добросав Боб Живковић]. - [1 изд.] - Београд
: Креативни центар, 2001 (Београд :
Графипроф). - 176 стр. : илустр. ; 25 см. - (Библиотека
Пустоловине)

Подаци о ауторима преузети из импресума. -
Тираж 2000. - Мање познате речи и изрази
који се помињу у овој књизи: стр. 223-226.
- Извори: стр. 227.
ISBN 86-7781-053-6

ИД = 84661260

СРПСКЕ НАРОДНЕ
ПРИПОВЕТКЕ

2001

СВЕТУ СЕ НЕ МОЖЕ УГОДИТИ

Један човек идући из вароши кући јахао на магарцу, а његов син, момчић од десетак -петнаест година, ишао поред њега пешице. Сусретне их један човек, па рече:

— То није право, брате, да ти јашеш а дете да иде пешице. Твоје су ноге јаче од његових.

Онда отац сјаше с магарца и посади сина на њ. Мало даље сретне их други човек, па рече:

— То није лепо, момче, да ти јашеш а отац да ти иде пешице, твоје ноге су млађе.

Онда узјашу обојица и пођу тако мало, али их сретне трећи човек, па рече:

— Каква је то будалапгина! Два матора магарца на једној слабој животињи! Право би било да човек узме батину па да вас обојицу стера!

Онда сјашу обојица и пођу пешице, отац с једне стране, син с друге, а магарца у средини. Сретне их четврти човек, па рече:

— Ала сте ви три чудна друга! Зар није доста да двојица иду пешице? Не би ли лакше било да један од вас јаше?

Онда отац рече сину:

Ми смо обојица свакојако јахали на магарцу, сад ваља да магарца јаше на нама! — па онда обале магарца на земљу, те му један свеже предње ноге, а други стражње, па га онда узму на колац међу се и тако га понесу. А кад се људи који су их сретали и стизали стану још већма смејати и чудити, онда отац уједанпут баца магарца на земљу и почне га дрешити, говорећи:

— Та сваки је човек луђи од овога магарца који свему свету хоће да угоди! Ја ћу с мојим магарцем чинити како сам и пре по својој вољи чинио, а људи нека говоре што им драго!

Па онда узјаше магарца, а син поред њега пешице, и тако оду кући.

◆ **јахати на магарцу** - у нашим планинским селима и варошима некада се често користио магарца за јахање или преношење ствари.

◆ **матор** - који има доста године, који је зашао у године, стар.

◆ **батина** - дужи комад дрвета који обично служи за ударање (на слици).

◆ **стерати** значи присилити некога да сиђе с неког места или положаја.

◆ **колац** - мотка, обично зашиљена с једне стране.

◆ **дрешити** - одвезивати, развезивати чвор или оно што је везано.

ПРИПРАВЉАЛИ РАЖАЊ ЗА ЗЕЦА

раћали се некакви сељаци кући из шуме, кад један завика дружини:

— Гле, гле, браћо, онога зеца што бежи оном главицом, има у њему петнаест ока, а да је Бог дао међу нама брзонога момка па да га

достигне, ето господске вечере да се угостимо вечерас у друштву!

— То је лако — повиче најстарији у дружини — полови-на нас хајдемо за зецом у потеру да га ухватимо, а полови-на нека исече добар јасенов ражањ, да буде спреман док се не вратимо са зецом.

— Добра ти је та — рече један — у сребро ти се оковала! Али и ја нека једну проговорим: ја бих да ми зеца међу нама овде у планини испечемо и братски поједемо, а да нико не казује укућанима, јер није право да од њега једе онај ко је дома лежао, него ми који смо се око зеца мучили. Је л' тако, браћо?

— Добра ти је! — рече трећи. — Него, да ми пожуримо док није зец у грм зашао, а за ноге му се не бојим док су ове моје две пода мном!

И тако оде половина за зецом у потеру, а половина по јасенов ражањ. Они што одоше да гоне зеца не нађоше нигде ни трага од њега, али видеше негде у планини где је неко потпалио ђумур, па се задимило, те се упуте к ономе диму кад ли се тамо сретну с онима што су по гори тражили јасенов ражањ и помисле да су они зеца ухватили и сами појели, па завичу на њих: — Камо зец, море, бре!?

А ови тамо исто упитају срдито потернике:

— Ево ватре, ви сте га без нас појели!

Не верујући једни другима, почну се између себе тако тући да су морали многе на носилима кући однети. Кад дођоше у село, упиташе их сељани:

— Ко вас побии?

Одговорише:

— Лукави зец и јасенов ражањ!

♦ главица значи брег, узвишење у равници.

♦ ока - стара мера за течност, запремину и тежину (1,28 кг).

♦ јасен - врста шумског дрвета погодног за обраду.

♦ у сребро ти се (реч) оковала значи - нека остане тако како је речено, нека се то обистини, нека тако буде.

♦ ђумур је дрвени угаљ, угљен, који се раније често правио по планинама тако што би се ископала јама, у њу натрпали комади дрвета, потпалили, а онда покрили земљом да тихо обгоре; ђумур су нарочито користили ковачи при загревању гвожђа за ковање.

Печење на ражњу; фотографија с почетка 20. века.

ПУТНИК И ГОСТИОНИЧАР

Судови
за вино
коришћени
у Србији
почетком
20. века.

Ће некакав путник гладан у једну гостионицу, а није при себи имао ништа до десет-петнаест пара, па завиче гостионичару:

— Хеј, газда! Дај да добро ручам за моје паре!

Гостионичар му изнесе добар ручак, све што је најбоље у тај мах имао, а путник, кад се добро наједе и напи, опет викну:

— Хеј, газда! Хоћу да ти поштено платим! — па извади оно мало пара и рече: — Ово су моје паре, ја код себе, душе ми, више немам!

Гостионичар виде да га је путник преварио, па му полако рече:

— Хајде, нек ти је просто што си ме преварио и нек ти је на здравље што си појео и попио, али те молим, хајде довече у ону гостионицу преко пута, па то исто уради и оном другом гостионичару.

А путник му одговори:

— Нећу, душе ми, јер сам код њега овако синоћ вечерао, па ме он научио да данас код тебе дођем на ручак!

Чутура из
Војводине,
19. век.

♦ **гостионица** је назив за **ресторан, механу или локал** где се за новац може јести, пити, ређе и ноћити.

ТИ ЋЕШ, СИНКО, СВИРАТИ

Кад је некакав човек полазио некуд на пут, комшије и познаници навале око њега, па један вели — донеси ми ово, други вели — донеси ми оно, а ниједан не даје новаца. Онда некакво дете изиђе преда њ и пруживши му пару, рече:

— Узми ову пару, молим те, па ми купи и донеси свиралу.

А човек му на то одговори:

— Ти ћеш, синко, свирати!

♦ свирала је народни дувачки инструмент (фрула, двојница), направљен обично од дрвета, са писком и рупама – отворима на које се постављају прсти за време свирања. (На слици су две свирале и чобанин са двојницима.)

Садржај

Свету се не може угодити /5
Приправљали ражањ за зеца /7
Путник и гостионичар /8
Ти ћеш, синко, свирати /9
Кад ћете да вам падне киша /11
Бачванин и Грк /13
Лаж и паралаж /15
Крепао катао /17
Девојка цара надмудрила /18
Краљ и чобанин /23
Девојка и кнез Јово /28
Лаж за опкладу /31
Мудра снаха /37
Е лијо, сад си долијала /43
Странац и Црногорац /44
Добра хвала /45
Лаж без истине /47
Све, све, али занат /53
Новац душегубац /57
Градили воденицу, а воде није /59
Два новца /61
Запалио кућу да изгоре миши /67
Путник и домаћин /68
А шта ти је /70

- Нешто шушну /71
Има јунак над јунаком /73
Како се Краљевић Марко јунаштву научио /77
Откуд човеку осамдесет година /79
Клин-чорба /81
Утопио се поп што није руку дао /82
Чобанче преварило попа /83
Ера и Турчин /84
Ера с оног света/87
Ера и кадија/89
Праведна пресуда/90
Пустио бих ја њега/91
Циганин и диња/92
Циганска породица/93
Цигански изговор/95
Како врши наредбу/96
Свети Сава и сиромах сељак/98
Свети Сава и ђаво/103
Свети Сава, старац и правда/106
Зечеви нису најстрашљивији/111
Медвед и лисица/113
Лисица се осветила вуку/119
Јарац живодерац/125
Невера страда/129
Медвед као пудар/133
Није вера тврда у јачега/135
Болестан вук и мајка му/137
Звали магарца на свадбу/139
Медвед, свиња и лисица/141
- Пустоловни додатак /147
Мање познате речи и изрази
који се помињу у овој књизи /177
Извори /180

ПУСТОЛОВИНЕ

Читање књига из наше библиотеке
Пустоловине може да буде права
пустоловина.

Зашто?

*Зашто и што су то најлепша
књижевна дела.*

*Зашто и што се у њима идућује кроз
време и разне крајеве.*

*Зашто и што се сусрећу занимљиве
личности и догађаји.*

*Зашто и што се сликовито уочијаје
култура и мудрост народа.*

*Зашто и што се у њима открива лепота
и богатство језика.*

*Зашто и што се завирује у животи
и радионицу писца.*

*Зашто и што се то називу и нови
условни ишчеви.*

ISBN 978-86-7781-235-5

9 788677 812355

www.kreativnicentar.rs